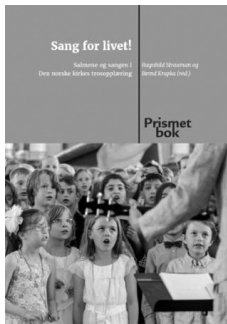

Vitenskap er noe annet – den drives av en etos – en streben etter sannhet. Derfor er dette kort og godt en bok å bli klokere av,

fordi den er full av kloke innsikter som er solid forankret i Ugglas egen forskning.

Sang for livet! Salmene og sangen i Den norske kirkes trosopplæring

Ragnhild Strauman og Bernd Krupka (red.):
Sang for livet! Salmene og sangen i Den norske kirkes trosopplæring
IKO-Forlaget, Oslo 2020

Av Carl Petter Opsahl

Carl.Petter.Opsahl@mf.no

Hvilke salmer og sanger synges i Den norske kirkes trosopplæring? Hvilke pedagogiske og teologiske perspektiver reflekteres i salmene som synges? Dette er noen av problemstillingene som presenteres i denne artikkelsamlingen. Salmer og sang er – og har fra gammelt av vært – en viktig del av kirkens trosopplæring. Samtidig er salmenes og sangens rolle i trosopplæringen lite belyst. Denne utgivelsen er derved et viktig tilskudd i litteraturen om trosopplæring. Boka har et tverrfaglig preg, med empiriske, liturgisk-teologiske, historiske, musikkfilosofiske og praktiske tilnærminger. Kjernematerialet i utgivelsen er datamateriale samlet inn i forbindelse med prosjektet *Bruk av salmer og sanger i Den norske kirkes trosopplæring*, et samarbeid med Kirkelig utdannings-senter i Nord og Norges musikkhøgskole. Materialet i denne undersøkelsen består

dels i innsamlede repertoarlistene fra ulike trosopplæringstiltak, dels av intervjuer med aktører i trosopplæringen.

Sentral i prosjektet er kirkemusikeren Ragnhild Strauman, som har lang og nær erfaring med musikkpedagogikk, korarbeid og trosopplæring. Hun har levert tre av bokens ti kapitler. I «Vi synger ditt hellige navn» gjør hun nærmere rede for prosjektets teoretiske og metodiske tilnærminger, samt noen av funnene knyttet til repertoarvalg i trosopplæringen. Svar fra 43 menigheter er undersøkt med henblikk på type trosopplæringstiltak, genrevalg, tematisk innhold og hvem som leder tiltaket. Undersøkelsen viser at den «klassiske» salmesangen fortsatt står sterkt, med salmer som «Måne og sol», «Deg være ære», «Må din vei komme deg i møte» og «Herre Gud, ditt dyre navn og ære» på topp. Funn fra intervjuer med kirkemusikere og menighetspedagoger

presenteres i «Fra Petter Dass til ABBA.» Her kommer det frem at utdannede kirkemusikere er relativt åpne i forhold til valg av musikalsk genre. Hun viser til at kirken er en viktig arena også for musikalsk læring, og etterspør tydeligere musikkdidaktiske føringer for kirkelig arbeid med barnekor. Kapittelet «det e' vårres lyda, vårres språk» ser spesielt på samisk salmesang og løfter derved viktige perspektiver på språk, kultur og identitet. Medredaktør Bernd Krupka ser særlig på salmer og sanger brukt i konfirmasjonstiden. Han tar utgangspunkt i Sigbjørn Apelands beskrivelse av kirkemusikk som hegemoniske og mot-hegemoniske prosesser, der tradisjonell kirkemusikk i det 20. århundre ble utfordret først av bedehussanger, deretter av populærmusikk. Så undersøker han hvordan tradisjonelle salmer og moderne sanger har forskjellig læringspotensial. En grundig tekstanalyse av en håndfull salmer og sanger får vi i Merete Thomassens artikkel. Hun finner blant annet at det er lite konfliktstoff i materialet. En interessant observasjon er at kirkerom og liturgisk materialitet ser ut til å få en større plass i nyere barnesanger, slik som i «Lys Våken-» og «Tårnagentsangen».

Boka har med flere artikler som ikke direkte springer ut av prosjektet, som enten skal bidra til en forståelseshorisont eller praktiske tilnærminger. Hallgeir Elstad skriver viktige perspektiver på salmesang og trosopplæring fra reformasjonen og inn mot 1970-tallet. Øyvind Varkøy gir en generell oversikt over musikkfilosofiske og teologiske perspektiver på sang i kirken. Denne artikkelen kunne med fordel vært

mer spisset i forhold til barn, ungdom og aktuelle trosopplæringstiltak. Hans Olav Baden er derimot «hands on» i sin artikkel «Livets soundtrack. Erfaringer og tanker om salmer i trosopplæringen.» Her får vi oversikt over ulike ressurser, forslag til opplegg og betraktninger om utvalgte salmer. Boka avsluttes med en artikkel om arbeid med familiekor av Anne Haugland Balsnes. Denne er svært interessant, i det den fremhever et intergenerasjonelt perspektiv i trosopplæringen. Her får vi også et godt eksempel på hvor viktig frivillige er i kirkens arbeid, samtidig som forfatteren etterspør en tydeligere integrering i menighetenes planlegging.

Som helhet opplever jeg artikkelsamlingen som noe ujevn og sprikende. Redaktørene kunne gjerne ha gått et par runder til for å få mer sammenheng, redusere unødvendige gjentakelser og lignende. Jeg opplever også at selve *sangen* glipper litt og savner en grundigere fordypning i det musikalske. For eksempel skulle jeg gjerne sett en mer inngående drøfting av genrekategoriene «klassisk», «pop og gospel» og «andre». Hva er det for eksempel som gjør «Måne og sol» til «klassisk»? At den er skrevet av Egil Hovland? Den, og flere andre salmer skrevet av kjente kirkemusikere har åpenbare pop-kvaliteter, med vers-refreng, struktur og iørefallende, melodiske hooks. Dette ikke for å pirke, men for å tydeliggjøre et poeng: kanskje er det noe i selve melodimaterialet som gjør at enkelte sanger blir valgt oftere enn andre? Disse innvendingene til tross, forfatterne åpner et viktig felt og er et bidrag til en grundigere gjennomtenkning av sangens rolle i kirkens trosopplæring.